

Umrl je naš Tito,

graditelj nove socialistične
Jugoslavije,
kovač bratstva in enotnosti
naših narodov
in narodnosti,
tvorec socialističnega
samoupravljanja,
ustanovitelj neuvrščene
gibanja,
neomajni borec za svobodo
in mir,
državnik prijateljstva in
sožitja med narodi sveta,
velikan revolucije,

zato bo vedno ostal z nami

GOVOR GLAVNEGA DIREKTORJA VINKA GOBCA NA ŽALNI SEJI DELAVSKEGA SVETA DELOVNE ORGANIZACIJE IN DRUŽBENOPOLITIČNIH ORGANIZACIJ STOL KAMNIK OB SMRTI PREDSEDNIKA TITA — 5. 5. 1980

Na žalno sejo samoupravnih organov in družbenopolitičnih organizacij DO Stol smo se zbrali, da počastimo spomin na našega ljubljenega tov. Tita. Vest, s katero smo se seznanili včeraj, je presunila slehernega delavca in občana naše družbe, čeprav smo vsi vedeli, da bije zadnji boj s težko boleznijo. Sinoči pa je bilo objavljeno kratko sporočilo: **UMRL JE TOVARIS TITO.**

»Šel sem skozi vse težave, skozi katere lahko gre človek!« Od številnih napotil, izjav in nalog, ki jih je v času 43-letnega vodenja KPJ in 35 let vodenja SFRJ, sem izbral navedeno izjavo zato, ker le-ta zlasti na izredno človeški način simbolizira naloge in velika dejanja predsednika Josipa Broza Tita.

Naše žalno srečanje je posvečeno človeku, s katerim je povezano eno najbolj dramatičnih in najslavnejših obdobij naše zgodovine. Pod vodstvom tov. Tita in KP je naš delavski razred uresničil, v dolgoletnem boju za svoje pravice v nacionalni in socialni revoluciji osvobodilne želje, ko je premagan sovražnik in domače sile reakcije in ko je delavski razred vzela usodo v svoje roke. Delavski razred je branil in gradil svojo enotno, bratsko in mnogonacionalno samoupravno socialistično Jugoslavijo pod vodstvom KP in tov. Tita.

Tov. Tito je vse svoje življenje žrtvoval za našo skupno dobrobit in za dobrobit vsega človeštva na svetu in to od takrat, ko je stopil na pot revolucionarja do poslednjega diha.

Minilo je sedem desetletij, ko je mladi kovinarski delavec odšel iz rodnega Kumrovec, končal obrtno šolo in se 1910. leta včlanil v Sindikalno zvezo kovinarskih delavcev ter tako postal član Socialistične stranke. Kasneje je pod vplivom Lenina in Oktobrske revolucije vso svojo življenj-

ske pot posvetil v vsej veličini in v vsej fizični in umski meri osvobodilnemu boju delavskega razreda in narodov ter narodnosti naše države.

Od sekretarja Mestnega komiteja v Zagrebu 1927/28, kjer je začel odločilni boj za revolucionarno enotnost KP in proti sektaštvu, oportunistu in frakcionizmu, ki je takrat hromilo bojno sposobnost delavskega razreda pred razrednim sovražnikom. Tito je bil udeležen že v prvi svetovni vojni kot vojak. Zaradi revolucionarnih stremiljenj, analitične sposobnosti in ocene temeljnih problemov v razvoju delavskega gibanja in z zvestobo delavskemu razredu pa ga srečamo na čelu KP Jugoslavije 1937. leta in kot poveljnika armade delavcev, kmetov in napredne inteligence v drugi svetovni vojni sredi zaslužene Evrope.

Tito je utrjeval enotnost in revolucionarnost naše KP in delavskega razreda takoj, ko se je vključil v revolucionarno gibanje, zlasti pa v času »šestojanuarske diktature«. Njegov prihod na čelo KP Jugoslavije je pomenil prelomnico revolucionarnega gibanja delavskega razreda in narodov Jugoslavije. Tito je tako 43 let inspirator gibanja, organizator naših zmagov in v gozdovih, v tovarnah, institutih in v krepitvi ter organiziranju moderne JLA.

Partija in Tito sta jugoslovanske narode odpeljala v boj proti okupatorju ne le zaradi obstoja naroda, temveč zaradi velikih sprememb, ki so se lahko izvedle le v oboroženi vstaji in s tem zagotovile neodvisnost in svobodni razvoj narodov in narodnosti.

Sredi vojne vihre so postavljeni temelji naše sedanje družbenopolitične ureditve, ki je najbolj svobodna, najbolj napredna od vseh političnih sistemov. Smo svobodni v veroizpovedi, v javnem izražanju, pri delu in pri odločanju o rezultatih svojega dela. Narodnoosvobodilni odbori, dva zasedanja AVNOJ, SKOJ, sporazum Tito—Šubašič itd., so osnove za kontinuiteto današnji ureditvi v našem političnem sistemu.

Zakaj takšna uspešnost in veličina tov. Tita. Tito je legenda dvajsetega stoletja zato, ker je vedno in povsod izhajal iz delavskega razreda, iz človeka — za človeka. Njegova skrb za ranjence med NOB, kasneje skrb za delavski razred, da vzame resnično oblast v svoje roke, čuvanje suverenosti Jugoslavije in bratstva ter enotnosti in še posebno enotnost ZK so elementi, ki ga dvigajo med genialne mislece, analitike, stratege. Vse to pa daje pečat Josipu Brozu kot človeku, ki se je znal vedno približati množicam in se ni nikoli od njih distanciral, zato je praznina z njegovo smrtjo danes še toliko večja.

Upor Tita in KPJ »stalinizmu«, ko so hoteli dogmatiki razdvojiti vodstvo KPJ od množic, od ljudstva. To se jim ni posrečilo. Tito je vedno prihajal med ljudi in pred ljudi s problemi našega razvoja odkrito, a vendarle z njemu lastno pronicljivostjo nakazal možne izhode pri reševanju zapletenih družbenih problemov. Izhod, ki ga je tov. Tito pri reševanju posameznega problema nakazal, ni bil filozofski, temveč vedno znanstveno »marksističen« in praktično realen. Po bitku z »Informbirojem« je KPJ na čelu s tov. TITOM izšla še bolj enotna in čvrsta z jasno orientacijo, da gradimo socialistični sistem, ki je lasten našim razmeram in našim sposobnostim. Sistem, ki ga nismo in ne bomo nikomur vsiljevali, ker, kot je dejal Tito, revolucija ni izvožno blago. Gradimo samoupravno socialistično neuvrščeno Jugoslavijo v specifičnih mednarodnih pogojih in zato ni čudno, da je tov. Tito 1950. leta bil pobudnik in inspirator za Zakon o upravljanju podjetij delavcem. To pomeni, da smo pred 30 leti zatrasirali praktično pot samoupravljanja da lahko dosežke ter rezultate merimo vsi v svojih sredinah in delovnih okoljih.

Hitro smo beležili gospodarski, kulturni in socialni razvoj. V temeljnih so se spremenile naše življenjske in delovne razmere. Z gospodarsko reformo in družbeno reformo gradimo pod Titovim vodstvom takšne razmere, ki morajo pripeljati delavca in občana v situacijo, da se uveljavi kot poveljni osebek — subjekt v vseh družbenih procesih.

Nova ustava, Zakon o združenem delu in naša vsakodnevna praksa kažejo, kako daljnosežna so bila Titova predvidevanja, skrb za osvoboditev dela in za odločanje delav-

cev o rezultatih svojega dela. Spomnimo se, ko je v Splitu pred dvema desetletji dejal, da je izredno zaskrbljen, kako lahko delavci živijo z nizkimi osebnimi dohodki in zato je napovedal nove ukrepe in mere za izboljšanje stanja, kar se je sicer počasi, pa vendarle vseskozi uresničevalo. Tov. Tito je povezoval našo blaginjo z nenehnim dobrim in ustvarjalnim delom in medsebojnim usklajevanju produkcijskih možnosti in uresničevanja želja glede družbenega standarda.

Tito je osebnost, zgodovinsko pogojena z objektivnimi potrebami, zahtevami in možnostmi časa, v katerem je živel. Marks je zapisal, da sleherno obdobje, ki postavlja na dnevni red naloge, potrebe in rešitve, istočasno najde tudi sile, ki so sposobne te naloge izpolniti. To velja tudi za osebnosti, ki ji pripada tov. Tito. To so redki posamezniki, izredno nadarjeni, ki najbolj in najgloblje spoznavajo smisel objektivnih družbenih zakonitosti in zgodovinsko potrebo svojega časa ter istočasno odkrivajo pota in sredstva, s katerimi oborožujejo družbena gibanja. Za nas je izredna sreča, da smo imeli takšno osebnost v tov. Titu. Znal je okoli sebe zbrati najnaprednejši del delavskega razreda, to je delavcev, kmetov in napredne inteligence, kot so bili Kardelj, Kidrič, Đaković itd. itd.

Tito revolucionar — bogata osebnost, kot je bogata vsa naša jugoslovanska socialistična revolucija, neustavljiva v svojem pohodu za napredek. Tito je do zadnjega diha kljuboval boleznim kot heroj, kot človek, ki je še v času boleznim v januarju in začetku februarja opravljal državniške posle. Spomnimo se samo na odposlanico vsem šefom držav glede trenutnih zapletov v Afganistanu in Iranu. Njegova vizija se kaže, kako je kot strateg revolucije in oče izgradnje naše socialistične Jugoslavije uvajal že 1970. leta v naš samoupravni socialistični politični sistem kolektivno telo, telo, ki bo kolektivno odgovarjalo za svoje delo ljudstvu. To je predsedstvo SFRJ. S tem je na svojstem način kot državnik nakazal nov stil vodenja države, pri tem pa zlasti na X. in XI. kongresu ZKJ zahteval pospešitev kolektivne-

ga vodenja v vseh celicah naše družbe, to je v tovarnah, občinah, republikah, družbenopolitičnih organizacijah itd.

Tito je izjemen primer modrosti in znanja, čemur se imamo zahvaliti, da se ni KPJ oz. ZKJ identificirala z državno birokratskim vodenjem družbe. Zopet je on iniciator, da se loči partijske in državniške funkcije, s čimer se prepreči, oziroma onemogoči birokratiziranje partije ali pa, kot je sam čestokrat dejal, da bi se varuška — vrh odtujil od hotenj, želja, potreb in možnosti gradnje socializma od ljudskih množic.

Revolucije in ciljev ni opredeljeval od nekih višjih interesov in ciljev na sploh nad interesi in težnjami življenja delovnih množic, temveč je cilje in interese množic smatral za osnovno pri ciljnih revolucije in izgradnje socializma pod vodstvom ZK kot avantgardne sile naše družbe. Za Tita je bil in ostal delovni človek glavna ustvarjalna sila in subjekt socializma, kar pomeni, da je nenehni boj za njegovo resnično boljše življenje in osebno srečo, torej za take materialne in družbene razmere, v katerih delovni človek samostojno odloča o rezultatih, sredstvih in okoliščinah. Kardelj je o tem lepo dejal, da sreče človeku ne more zagotoviti nobena država, noben sistem in nobena partija, temveč, da si srečo ustvarja človek sam. Titova prizadevanja, da mora biti delavski razred zastopan močnejše v vseh strukturah naše družbe, da mora zaradi lastnega in zgodovinskega interesa imeti odločilno besedo pri reševanju številnih vprašanj našega razvoja, je jasna in evidentna zlasti v obdobju, ko smo v skupščinah, republikah in zvezi imeli neposredne delavce, skoraj bi lahko rekli, samo še za vzor. Še posebno pa je tov. Tito insistiral, da mora biti vloga delavskega razreda odločilna v organizaciji ZK.

Ne glede na to, da je tov. Tito pobudnik samoupravljanja v Jugoslaviji, pravi sam, da ni avtor te ideje, temveč, da je ta ideja vznikla z mednarodnim razvojem delavskega in socialističnega gibanja, da pa sta jo genialno teoretsko razvila Marx in Engels.

Delegatski sistem, v katerem, lahko bi rekli, prvič v zgodovini delavskega razreda uresničujemo znano Leninovo tezo, da se mora delavski razred usposobiti do takšne mere, da lahko vsaka kuharica vlada. Čeprav nas spremljajo številni problemi v zvezi z izvajanjem delegatskega sistema, lahko vendarle ugotovimo velik napredek in širjenje baze tistih, ki o delu in življenju v naši družbe na širših osnovah odločajo.

Skrb tov. Tita za splošno ljudsko obrambo je prisotna vseskozi, kajti znano je njegovo načelo, da se moramo pripravljati kot, da bo vojna vsak trenutek, da pa moramo biti angažirani in delati tako, kot da vojne nikoli ne bo. Glede na navedeno je tov. Tito kot vrhovni komandant s sebi lastno daljnovidnostjo gonilna sila pri razvoju moderne jugoslovanske ljudske armade kot temeljnega nosilca splošne ljudske obrambe, kjer je vedno zahteval tovarištvo, kolektivnost in nenehno moralno in idejnopolično sposobnost vseh pripadnikov in starešin JLA.

Izreden je njegov doprinos k razvoju manjrazvitih krajev in pokrajin. Tov. Tito je izhajal iz objektivnega načela, da je Jugoslavija nastala zgodovinsko z različno materialno osnovo v posameznih delih. Enakomernejši razvoj, to pomeni večja skrb za razvoj manj razvitih, pa je ocenjeval kot enega izmed elementov za čvrstejšo povezanost kot porok za bratstvo in enotnost Jugoslovanskih narodov in narodnosti, na katero je vedno znova opozarjal. Revolucijo smo dobojevali z ramo ob rami vsi narodi in narodnosti Jugoslavije, zato je bratstvu in enotnosti, ki je rojeno v krvi, posvetil posebno skrb s tem, ko je izražal, da moramo bratstvo in enotnosti čuvati kot punčico svojega očesa.

Tito — internacionalist, branilec naše suverenosti, neodvisnosti, ustvarjalec naše zunanje politike, eden izmed treh velikih graditeljev politike miroljubne koeksistence in neuvrščeniosti, ki je sedaj prerasla v realno napredno zasnovano razvoja mednarodne skupnosti. Tito se je boril za male narode za osvoboditev zaslužjenih in je v ta namen opravil množstvo poti in ga zato zvečamo v vseh dvoranah sveta, govori v OZN, Helsinkih, Berlinski konferenci, Kolombu, Alžiru, Havani itd. itd. Znan je njegov jasan odgovor glede razvoja v Jugoslaviji, ko je izrazil, da je KP odgovorna za svoje delo samo svojemu ljudstvu. Bil je ustanovitelj gibanja neuvrščeniosti, stebler njenega razvoja, ki je v tem času imelo kritične trenutke. Tov. Tito se je dobro zavedal, kakšne nevarnosti predstavljajo za gibanje neuvrščeniosti spori med članicami neuvrščeniosti, vendar nikoli ni dajal

(Nadaljevanje na 4. strani)

receptov za reševanje le-teh, vedno pa je odločno vztrajal in s tem je tudi uspeval, da se sporne zadeve razrešujejo med sprtimi deželami brez vmešavanja drugih. Trdimo lahko, da so mnogi v svetu spoznali Jugoslavijo zaradi imena in osebnosti tov. Tita. Za svet je Tito in Jugoslavija sinonim, za nas pa ponos, da živimo v obdobju Tita in da nas je uspešno vodil in, da v tem trenutku vsak zase v sebi prišeže, da bo nadaljeval z delom v smislu še hitrejšega razvoja naše samoupravne socialistične in neuvrščene Jugoslavije. Majhna Jugoslavija ima okrepljen in viden vpliv na mednarodne politične odnose tako neuvrščениh, kapitalističnih in drugih socialističnih držav zaradi svoje doslednosti v politiki doma in zunaj. Največji vpliv pa nedvomno imamo na tiste dežele in tista ljudstva, ki se še sedaj borijo za svojo samostojnost in neodvisnost.

Tita smo vedno z velikimi pričakovanji spremljali po poti miru po svetu in po potovanjih v Jugoslaviji. Ne bo nam več dano, da ga pričakamo, mu stisnemo roko, vendar pa je in ostaja med nami njegovo bogato revolucionarno delo in številna izročila, ki jih moramo v našem skupnem interesu uresničevati zato, da bo Jugoslavija še bolj trdna, da bo še bolj Titova in, da v svetovnem krogu ne bomo za nikogar drobiž za poravnavanje medsebojnih obračunov. Vsak sam in vsi skupaj moramo k temu prinesiti kolikor smo sposobni ali, kot je dejal tov. Kardelj, da je smisel življenja v doprinašanju k napredku in ne le prinašanje samo velikih stvari, temveč tudi majhnih, vsak po svojih sposobnostih.

Govoriti o Titu kot človeku, državniku, politiku in komandantu JLA ni možno ta trenutek v polni meri, ker bo to v doglednem času morala opraviti zgodovina. O njegovi osebnosti sicer že obstajajo knjige, vendar pa bo potrebno napisati še vrsto knjig, da bi veličino tov. Tita v zgodovinskem obdobju v celoti spoznali. Naša čustva pa tudi ne moremo zlitii na papir. Zgodilo se je tisto, kar smo vsi s strahom pričakovali. Njegovo življenje je en sam boj, tako kot je boj vseh narodov in narodnosti Jugoslavije, en sam dolgoletni boj za obstoj na tem področju sveta. Toda Tito se je moral bojevati še s tako boleznijo in ko smo vsi srčno želeli, in je tudi že kazalo v januarju, da bo premagana bolezen, se je po štirih mesecih hudega trpljenja ustavilo srce, srce človeka, komandanta in predsednika. Občani in delovni ljudje smo različno reagirali. Obstali smo nemi, preleteli naše razvojne uspehe, v tišini, s solzami, ki so se utrnile številnim ob tej novici in s posebno zaskrbljenostjo, kaj sedaj. Toda Tito je zapustil veliko dediščino, veliko napotkov, ki so vsi izraz zaupanja v delovnega človeka, v mlado generacijo, v delavca, kmeta in intelektualca. Mi bomo resnično Titovi, ko bomo še bolje izvajali začrtano smer razvoja Jugoslavije in nadaljevali z aktivno, neuvrščeno zunanjo politiko.

V kratkem sem želel opozoriti le na nekaj bistvenih poti življenja tov. TITA, to je izjemno bogate človeške ustvarjalne osebnosti in njegovega bogatega in plodnega revolucionarnega dela. Sam je opozarjal, da ne smemo in ni potreba vse pripisovati njemu, temveč da je to rezultat številnih sodelavcev, tovarišev, ki so bili v boju v njegovih vrstah, da je to plod kolektivnega dela generacij in prizadevanje vseh jugoslovanskih narodov in narodnosti. Tega se moramo zavedati še zlasti sedaj, ko moramo njegovo bogato dediščino še bolj krepko in junaško izvajati, da njegovo vizijo o lepem, humanem in srečnem življenju uresničujemo vsak dan bolj, tako da bo Jugoslavija vsak dan bolj Titova, trdna, samoupravna, neuvrščena in da smo poroki za to, da ne bomo nazadovali. Tito se je kalil v partiji in on je kalil njo, to je dialektika njegovega dela in življenja.

Vsi tisti, ki smo se kdajkoli neposredno srečali z njim pa imamo še posebno neizbrisne spomine zlasti na njegovo neposrednost, spodbudo in izjemno miselno sebnost, ki je kot junak, legenda, neponovljiva in nesmrtna. Nepopisna je bila radost, ko smo delegati skupščine 1974. leta zadnjič izvolili tov. Tita za dosmrtnega predsednika SFRJ in ko je od 305 navzočih dobil 305 glasov. Ploskanja, skandiranja ni bilo konca in še sedaj slišim njegovo sedmo zaprisego, pa tudi sicer je v obdobju 1964/68 bil večkrat med nami v skupščini, še posebno ob poročilu o delu predsedstva SFRJ 1976. leta, ob sprejemanju Zakona o združenem delu itd. Ko smo ga srečali v Kamniški Bistrici, kamor je rad prihajal, je spodbujal, navdihoval in kritično ocenjeval doseženo ter usmerjal ves družbenoekonomski in politični razvoj Jugoslavije in ZK.

Tito je resnično od otroštva v Hrvatskem Zagorju in Kozjanskem zaradi sebi lastne genialnosti, delavnosti, doslednosti, in revolucionarne povezanosti z delavskim razre-

dom, z mlado generacijo, z ljudskimi množicami šel skozi vse težave, skozi katere lahko gre človek. Še s svojo borbo z boleznijo je dal svoj zadnji prispevek k temu, da smo ob kruti usodi, ki nam ga je iztrgala, postali še močnejši in da je postal še bolj naš. Tito je bil, Tito je in Tito bo med nami, kajti osebnost s takšnimi življenjskimi črtami, s človeškimi lastnostmi so neumrljive, tako kot je izjavil sinoči gledalec na TV iz Beograda, da Tito ne more umreti. Gledalec kot da je imel v mislih znani pesniški izrek Antona Aškercera v časi opojnosti, ko je dejal: »V delih svojih sam boš živel večno«. Titovih del pa je toliko, da resnično mora živeti večno. Še več, Tito ne more umreti, ker je zasidran v naših srcih, mi pa bomo zagotovili, da bo ostal tudi v srcih zanamcev.

Slava heroju, junaku, komandantu, človeku in borcu za pravični svet in častnemu občanu Kamnika, tov Titu!

TITU!!!

Nebo pokrivajo oblaki
se žalost naselila v duši vsaki,
žalosten je čas.
Kako smo srečni bili,
ko hodil si med nas.

Naj Tvoje delo v nas živi,
to obljubljam Ti mi,
saj bomo se trudili,
da po Tvoji poti bi hodili.

Juršič Pepca,
skladišče, PE 7

Človeka smrt pozanje,
človeštva ne, naprej
z njim, kar je storil zanje
živelo bo vselej.

France Prešeren

Slovo

»Nič kar je bilo ustvarjenega, nam ne sme biti tako sveto, da bi ne moglo biti preseženo in da se ne bo umaknilo tistemu, kar je še bolj napredno, še bolj svobodno, še bolj človeško.«

iz programa
ZKJ

Čudež se ni zgodil, čeprav smo hoteli in želeli, da bi se. Odšel je TITO — ljubljeni človek in hrabri borec, s katerim smo rasli in zraskli v svobodno domovino srečnih ljudi.

Srce se nam je stisnilo. Solze so privrele iz oči, vendar jokali nismo. Stisnili smo zobe in pesti. Smrt je odnesla neponovljivo življenje, izjemno človeško vrednoto. Tito nam je zapustil moč, vero in trdno odločnost vztrajati na poti, po kateri nas je popeljal.

TITO ŽIVI V NAS!

Smrt je enkratna in dokončna. Tam, kjer zariše svojo sled, ni moč ničesar več popravljati, dopolnjevati. To je temeljna resnica in usodnost človeškega življenja, ki vsakega posameznika vedno znova presunja in boleče prizadeva tiste, ki ostajamo. In vendar z dokončnim človekovim odhodom ne zamre živost tistega, kar je zapustil s svojim delom, s svojo mislijo. Kadar pa umre velik človek, kakršnega je zgodovina postavila na najbolj izpostavljenost in najtežjo nalogo, takrat ostane dedičem njegovega ustvarjalnega življenja dolžnost, vizijo njegovega življenja udejanjati v prihodnost. Naša volja, naše dostojanstvo in svobodoljubnost so porok, da bo Tito kot simbol vsega, kar naša Jugoslavija je, živel dalje. Ostal bo naš Tito!

V dneh žalovanja je bila v upravni zgradbi DO Stol Kamnik odprta žalna knjiga za naše delavce in krajanje Duplice, Volčjega potoka in Šmarce.

Samo korak je včasih zmotil tišino, ki je vladala ob Titovi sliki z žalnim trakom ter šopkom rož, katere je imel tako rad. Pri žalni knjigi je bila tudi vseskozi častna straža. Na častni straži so bili mladinci, delavci, uslužbenci, predstavniki vseh DPO in samoupravnih organov, individualni poslovodni organi, borci in pionirji.

Zelo ganljiv je bil trenutek, ko so se v knjigo vpisovali šolarji iz osnovne šole Duplica. Kljub temu, da so mladi zelo živahni, jim je tega dne zmanjkalo besed, na obrazih pa se je kazala žalost.

Ravnikar Rok, 2. a razred
»Tito je velik revolucionar, borec za svobodo in za mir.«

Traven Tanja, 2. a
»Zelo sem žalostna, ker je umrl tov. Tito. Tita imam zelo rada in on je imel zelo rad pionirje.«

Jakša Matej, 3. b
»Tito je bil voditelj ZK, vrhovni komandant. Tito je zame nekaj velikega. V šoli bomo pisali nalogo MI SMO TITIVI, TITO JE NAŠ.«

Holozan Peter, 3. b
»Tito se je boril, da bi bili vsi narodi na svetu svobodni. Zato ga imamo tako radi.«

Janšar Marija — učiteljica 4. b
OŠ Duplica
»Tako tiho in žalostno še ni bilo na naši šoli. Nihče ni učence silil, da naj bodo pri miru, a vendar je na šoli zavladala tišina. Ko smo na hodniku gledali TV prenos, so po licih učencev polzele solze.«

Knjiga žalosti pa se je polnila s podpisi delavcev. Med njimi so bili tudi borci, dijaki, študenti. Premnogi so

Titovo ime je postalo simbol borca v vojni in miru in izraz humanistične vizije novega sveta, rešenega strahu pred uničevanjem človeka po človeku in naroda po narodu; sveta, ki bo rodil rodove, ki ne bodo poznali vojnih strahot in pustošenje, živalskosti v človeku ter med ljudmi in med narodi.

Edvard Kardelj

* * *

Boj za socializem se bo tudi v prihodnje razvijal v različnih oblikah. Ni univerzalnih »modelov« in nobena konkretna zgodovinska izkušnja ne more imeti splošnoveljavnega pomena. Noben poskus absolutizacije svoje izkušnje in težnja, da bi jo vsilili drugim, ne prispevata k uspehu boja za zgodovinske interese delavskega razreda in tudi ne k nadaljnji uveljavitvi socializma kot svetovnega procesa.

Josip Broz Tito

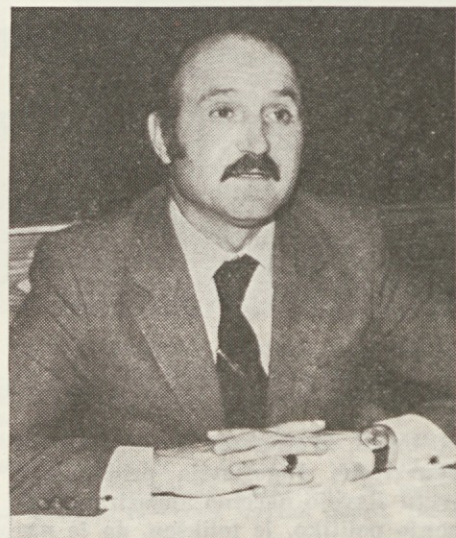
* * *

obstali ob sliki tov. TITA in se še zadnjič poklonili očetu, simbolu miru in dobrote.

Kodrič Berto je prvoborec in je bil sedaj dolgo časa priklenjen na posteljico.

»Zelo sem bil pretresen ob novici, da je Tito umrl. Človek enostavno ne more verjeti. Vendar ob vsej tej žalosti obstaja zadovoljstvo, da je bilo v Titovi Jugoslaviji narejenega veliko. To se kaže tudi v razvoju Duplice in DO STOL. Še dobro se spominjam, kot prvi direktor Stola v osvobodjeni Jugoslaviji, s kakšnim zanosom smo izvajali zaupane naloge.«

Nadaljevanje na 6. strani

Na žalni seji delavskega sveta so se molče zbrali najboljši Stolovi delavci, žalostni in potrjeni ob vesti, da je v Ljubljani v Kliničnem centru umrl tovariš Tito. Glavni direktor Vinko Gobec je v izredno lepo pripravljenem govoru orisal Titovo pot od majhnega zagorskega fantiča do prvega moža nove Jugoslavije in voditelja, ki ga je spoštoval ves svet. V dvorani je bilo tiho, pretiho za pretežke občutke, za katere smo upali, da nam bodo še dolgo časa prihranjeni. Vendar, resnica je bila neizprosna: Tito je umrl. Zakon narave je nespremenljiv, prav tako pa je skoraj nemogoče verjeti, da našega predsednika ni več med nami. Ne, ni umrl, v svojih delih in ljubezni do Jugoslavije bo živel večno.

Kranjec Drago — predsednik IO sindikata TOZD-3

»Za smrt tov. Tita sem izvedel na nogometnem igrišču. Pet minut pred koncem je bila tekma prekinjena in na stadionu so vsi obstali. Zavlada je popolna tišina. Naenkrat pa se je zaslislala iz vseh grl pesem »TITO, MI TI SE KUNEMO.«

Čuk Angela — gospodinja, 62 let

»Ob izgubi našega dragega Tita nimam besed. Tako sem pretresena, da niti delati ne morem.«

Več pa ni mogla povedati, oči so ji zalile solze, prevelika je ta bolečina, da bi jo lahko izpovedale njene besede.

V knjigo žalosti se je vpisal in s tem izrazil globoko žalost ob izgubi dragega voditelja tov. Tita tudi prvi predsednik delavskega sveta tovarne STOL.

Čičigoj Valentin — star 72 let

»Če ne bi bilo Tita, ne bi bilo tega, kar imamo danes in ponosni smo na to. Bil je tudi oče samoupravljanja, ko je rekel »tovarne delavcem«. Ko smo v Stolu začeli s samoupravljanjem, smo bili majhna tovarna. Vendar moram reči, da so bili člani DS takrat zelo aktivni v razpravah in pri predlogih.

Vseskozi pa nam je pri razvijanju samoupravljanja bila v veliko pomoč Titova misel, njegova moč, njegovo znanje. Ko danes gledam, kako velike rezultate je rodilo naše in Titovo delo, ne smemo pomisliti, da bi stopili korak nazaj. Graditi je potrebno naprej. Prepričan sem, da bo mlada generacija kos tej nalogi.«

Romih Mirko, ml. — študent fakultete za elektrotehniko

»Titove ideje so bile vedno napredne in zgodovina je pokazala, da je imel prav. Dolžnost nas mladih je, da gremo naprej po isti poti. Zmerom pa moramo pri svojem delu iskati nove možnosti.«

Pri knjigi so se vrstili še mnogi, ki so se hoteli še zadnjič posloviti od velikega prijatelja in človeka — Tita.

Vsi poznamo svoje naloge — na delovnih mestih, v šoli. Če bomo res zavestno in odgovorno izpolnjevali, čuvali pridobitve in dobrine, ki smo jih ustvarili z njim, mu bomo izkazali globoko in dostojanstveno spoštovanje, dostojno njegovega dela.

Titovo delo in misel sta naša zanesljiva prihodnost!

Franč Pestotnik

* * *

* * *

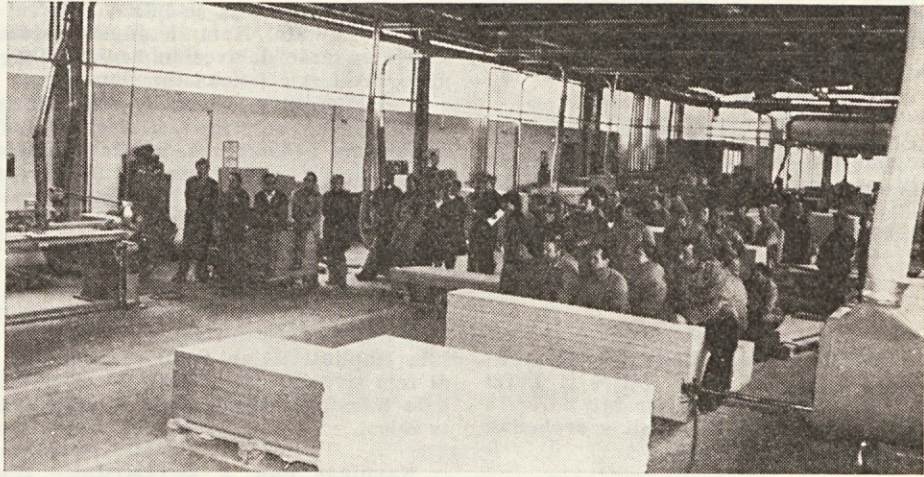
* * *

Ugled, ki si ga je socialistična in neuvrščena Jugoslavija pridobila v svetu s svojo načelno angažirano zunanjo politiko, je tolikšen, da je naša država zelo aktiven in vpliven dejavnik v mednarodnih odnosih in da se njen glas in mnenje vse pogosteje slišita in upoštevatata.

Produktivnost dela razumljivo ni odvisna samo od razmer in od odnosov v delovnih kolektivih. Odvisna je tudi od celotne družbene organiziranosti gospodarskega življenja, od učinkovitosti pri sprejemanju sklepov, dogovarjanju in sporazumevanju in zlasti od doslednega izvajanja dogovorjenega.

Stalna rast produktivnosti dela je edina resnična podlaga za celoten gospodarski vzpon, za krepitev materialnega in socialnega položaja vsakega posameznika in za uspešno reševanje številnih bistvenih vprašanj družbenega razvoja.

Josip Broz Tito

Za nekaj minut smo prekinili delo. Sestali smo se na najbolj žalostnem sestanku, kar jih pomnimo. Skupaj smo mislili na Tita, na njegovo neizmerno delo, na Titovo junaško pot, ki je pot nove Jugoslavije. Bilo nam je težko, pretežko, da bi lahko izmenjali kako besedo. Molče smo prišli in molče smo

odšli. S seboj smo odnesli še večjo žalost. Smrt nam je neusmiljeno iztrgala najdražjega in največjega učitelja, a v naših srcih bo večno ostalo njegovo delo in ideali.

(Na sliki prizor z žalnega sestanka v Slogi v Mostah)

Odkar stoji nova Stolova upravna zgradba, so delavci v njej poleg rednega dela praznovali le slavnostne trenutke. Posebno slovesno je bilo lansko leto, ko smo slavili 75-letnico tovarne. Ob času Titove smrti pa je bila zgradba prvič hiša žalosti. V sprejemnem prostoru so bile razvite zastave, na podstavku je stala Titova slika s črnim trakom v spodnjem desnem oglu. Ob sliki je stala častna straža. Na bližnji mizi so bili razgrnjeni veliki listi — knjiga žalosti. Prihajali so krajanji, otroci dupliške osnovne šole, prišlo je ogromno število naših delavcev. Vpisovali so se na bele liste in se zavedali, da tako izkazujejo zadnjo čast našemu predsedniku, našemu Titu, za vse, kar je v svojem plemenitem življenju napravil za nas.

Vsi smo se srečali s Titom

Rodil se je v Zagorju belem otrok sredi otrok, njegovo edino bogastvo bilo je dvoje rok.

S tema dvema rokama so ga poslali na pot: »Doma je premalo kruha, najti ga moraš drugod.«

Tito — to smo mi! vzklikamo iz dna srca, z globokim prepričanjem, da nam Tita, našega velikega vzornika in voditelja, ne more nikdar nihče vzeti. Tito je naš, kot je naša Jugoslavija, kot je naše sonce svobodno, katerega smo si priborili, Tito je naša vera v prihodnost.

Bolečina, ki je legla v naša srca, se odmika ponosnemu občutku, da smo živeli in delali s Titom, da smo skupaj gradili Titovo Jugoslavijo, da smo povezani v nezlomljivo bratsko samoupravno socialistično skupnost.

In vsakdo je še posebej ponosen, da se je v svojem življenju ničkolikokrat srečal s Titom. Tako ali drugače, posredno ali neposredno, a vendar prav vsi lahko rečemo: Dali smo roko Titu, srečali smo njegovo misel, videli smo njegovo delo.

Tito je prisoten z nami na vsakem koraku, kot dan, ki se razliva po naših vsakdanjih poteh. Titovo misel nosimo v sebi, v vsakem trenutku, na vsakem kraju. To je hkrati samo še en dokaz, kako neizmerljiva in velika je bila njegova misel.

Odveč bi bilo pripovedovati, da Titova misel zato živi z nami, ker je bila vedno nedosegljivo močna, trdna in iskrena. Prav zato je vanjo zaupal sleherni med nami. Še tako preprost človek odkriva v njej neskončno bogastvo za svoj delovni dan, za pot v prihodnost, za današnje in jutrišnje življenje. Titova misel je vodnjak, h kateremu se bomo vedno znova žejni vračali.

V kateri podobi si bomo ohranili našega dragega Tita? Morda kot komandanta v partizanski uniformi v Drvarju, ko so ga Nemci hoteli ubiti na rojstni dan? Mogoče kot nasmejanega državnika, s cigaro v roki, ko se prijateljsko pogovarja s tujimi državniki? Morebiti kot prijaznega človeka, ko sprejema cvetje šolarke na letališču? Morda kot govornika v skupščini, kjer se odločajo najpomembnejše stvari za nas? Mogoče kot državnika v svojem delovnem kabinetu, ko še med prostim časom ni mogel počivati? Morebiti kot poveljnika na morju, v razbesnelem viharju na ladji z rdečo zvezdo? Morda kot enega izmed ustanoviteljev neuvrščenega gibanja, ko se vrača z ene izmed konferenc? Mogoče kot prijatelja, ki je obiskal naš dom, našo kmetijo, našo tovarno?

Sto obrazov ima naš Tito in vsak je lep. Vseh sto obrazov tudi mi nosimo v sebi. Nikdar ne bodo zbledeli, ker so nam vtisnili preveč dobrega in le-

pega. Vseh sto obrazov živi z nami kot naša sedanost in prihodnost, ki sta močno povezani na zunaj z različnimi podobami, v resnici pa navznotraj tvorijo celovito, enkratno podobo.

Vsakomur je dovolj le kratka beseda: TITO! Ta pove vse. Delavcu za strojem ali v pisarni, učiteljici v šoli, študentu na fakulteti, pionirju pri pouku, učencu v gospodarstvu, kmetu na polju... Tudi tisti ljudje, ki še niso povsem dojeli, v vsej širini, Titove veličine, z neskončnim zaupanjem sledijo Titovi poti. Titova pot je naša pot, smo zapisali, kot bi zarezali v sebe. Ne zaradi nas, zaradi drugih, ki morda v začetku niso bili popolnoma pre-

pričani. Danes pa ve ves svet, da vsa samoupravna socialistična skupnost Jugoslavije neomajno zaupa Titovi besedi, delu in mislim.

Kaj takega lahko doseže samo človek, ki je bil eden izmed nas, hkrati pa je bil človek, ki nas je tako močno prerastel, da nam je njegova pot edina smiselna pot v prihodnost. Ne samo izobraženci, vsi sloji ljudi čutimo, da so naše misli in izpovedi neskončno povezane z njim, s Titom. Popeljal nas je v boj, z njim na čelu smo zmagali, ne samo v vojni, ampak tudi v številnih povojnih bitkah. Utrli nam je močno pot v prihodnost, postavil nas je na pot napredka in pravih človeških odnosov.

Titu so vzklikale množice ob cestah, ulicah, na zborovanjih. Vsakdo mu je hotel seči v roke, ga pozdraviti in mu povedati kaj o sebi. Tito se je ničkolikokrat ustavil med potovanji po svoji Jugoslaviji in se veselil skupnih uspehov in uspehov posameznikov. Imel je

Nadaljevanje na 8. strani

Predsednik Tito se je vedno zanimal za vsak napredek. Posebno je spremljal razvoj v delovnih organizacijah. To mu je bilo zato toliko bližje, ker je iz te sredine tudi sam izšel. Delavci so mu bili najbližji, nanje ni nikoli pozabil, nasporno, vedno jih je postavil v ospredje.

Tovariš Tito je obiskal nešteto delovnih organizacij od Maribora do Đevdelije. Povsod so ga delavci spremljali kot vzornika, učitelja in tovariša. Obljubil je, da bo obiskal tudi Stol, vendar obljube zaradi preštevilnih obveznosti ni mogel izpolniti. Njegova leta so tekla, izpolnjena z delom in vedno novimi načrti. Delal je na tolikih področjih, da jih ni moč naštetih.

Pričujoča fotografija je iz leta 1970, ko je predsednik Tito obiskal sejem pohištva v Beogradu. To je bilo meseca oktobra. Naš predstavnik Petar Dimitrijević se zelo dobro spominja, kako si je tovariš Tito z velikim zanimanjem ogledal naš razstaveni prostor z »E« pisarniškim programom, ki si je prav tedaj utiral pot na trg. Na sliki je dobro vidno, da so ga zanimale vse potankosti in da je bil zelo vesel vsake novosti.

veliko zaupanje v ljudi. Prav zato bo Tito živel vedno v srcih vseh poštenih ljudi.

Vsakdo se je po svoje srečal s Titom. Nekateri so se celo z njim pogovarjali, drugi so mu stisnili roko, spet drugi so ga samo videli od blizu, vsi pa smo se srečali z njim preko njegovega dela. Ni ga Jugoslovana, ki ne bi cenil tovariša Tita — od najpreprostejšega človeka do najvišjega. Tita vsi čutimo v krvi, v njegovih najglobljih človeških lastnostih: v poštenosti in iskrenosti.

Spominjamo se prvih povojnih dni, ko je Tito prišel v Ljubljano. Od daleč in blizu so se zgrinjale množice gledat tega našega komandanta partizanske vojske, osvoboditelja, našega voditelja. Z naših krajev je odpeljalo veliko številno okrašenih lojtrnikov, na njih so sedeli delavci in kmetje, polni pričakovanj. Nekdo je raztegoval harmoniko; bil je pravi ljudski praznik.

Na vozu spredaj je sedel šestnajstletni fant. Okrog vratu je imel zavezano rdečo rutico, njegove oči pa so nemirno begale sem ter tja. — Ali ga poznaš, Tita? je vprašal voznik, ko je videl v fantovih očeh skrivnostno pričakovanje. — Seveda ga, mu je odvrnil ta. Ni mi bilo še trinajst let, ko sem po vasi že pisal gesla po zidovih: Vsi za Tita! Tito je naš, mi smo Titovi! — Nikdar nisem srečal od sedaj Tita od blizu, a sem močno ponosen, ker sem prav tako njegov vojak kot tisti iz gozda.

Spomin se pomakne nekaj let naprej, ko je marsikdo zapustil zemljo in odšel v tovarno. Nekateri so hoteli imeti trdnejši kruh, drugi spet niso znali dovolj ceniti zemlje.

Kmetje so morali v tistih časih velikokrat močno stisniti zobe. Nova domovina se je morala nasloniti na nekoga, da je zgradila tovarne, ceste, najosnovnejše za življenje. Naslonila se je na kmeta, ki je moral marsikdaj obvezno oddati tudi zadnjo kravo iz hleva. Kmet ni klonil. Dobro se je zavedal, da je potrebno prebroditi tudi takšna prehodna obdobja. Če smo med vojno preživeli partizane, v veliko hujših pogojih, potem bomo zdaj tudi pomagali svojim ljudem, so si rekli.

Titova Jugoslavija ne more brez vaše pomoči, so povedali kmetom občinski možje. In kmet je čutil, kako pomembne stvari se dogajajo. Vsi so tu-

di neomajno verjeli, da bodo kmalu lažje iz naše vasi, ki jim je Tito obljubil, da bo obvezna oddaja vsak čas pri kraju.

Če je Tito tako rekel, potem je že res, so se pogovarjali med sabo. Njemu so verjeli in zaupali vsi, tudi kmetje, ki se navadno težje prilagodijo novim razmeram.

Za hip se morda ustavimo pri ženici iz naše vasi, ki je vedno nekaj napovedovala in modrovala. Ko nas je začel voditi Tito, je tudi ta ženica svojega ljudska modrovanja popolnoma spremenila.

Kar je bilo razrušeno, je bilo razrušeno, je pripovedovala kar naprej. Odslej se bo Jugoslavija samo še gradila. In to zato, ker ima na čelu najmočnejšega človeka v svoji zgodovini, Tita. Tito ni junak iz bajk, ni kraljevič Marko, kralj Matjaž ali Peter Klepec. Tito je kot Matija Gubec, resnično naš človek, ki nas najbolje razume.

Vsem se je zdelo, da hoče ženica povedati nekaj posebnega, drugačnega, kot je govorila takrat. Hotela je reči, da se ljudstvu, iz katerega je izšla takšna legenda, kot je Tito, ni treba bati prihodnosti. Dolgo smo čakali in končno dočakali človeka, ki bo lahko večno vodil jugoslovanske narode in narodnosti. Vse druge zgodovinske legende postajajo ob njem majhne.

Kako radi smo gledali Tita, ko je prihajal iz tovarne. Postal je pri tem ali onem stroju, vzel je roke izdelek in vprašal to ali ono. Gledali smo ga na televiziji, v kinu, poslušali na radiu, brali v časopisu; vedno se nam je zdelo, kot da je prišel k našemu stroju, kot da je vprašal nas.

Ali si videl, kako se je Tito ustavil pri stroju! je navadno završalo naslednjega dne po oddelku. Tisoč besed bi bilo manj vrednih kot pošteno zanimanje za človeka, za delavca, za samoupravljalca. Takrat smo vedno znova začutili, da prihaja iz naših vrst, da je eden izmed nas, da je popolnoma naš.

* * *

Fant na lojtrniku z rdečo zvezdo na čelu, kmet na polju z dobro mislijo pri svojem voditelju, preprosta ženica z občudovanjem njegovega dela in poleta, delavec ob stroju... vsi smo Titovi vojaki in učenci. Tito nam je tako blizu kot brat, mož, oče. Prav zato bo Tito vedno stopal z nami. V sebi bomo povsod nosili njegovo misel, ki je tako prostrana in globoka, da je čas ne more nikoli izprati. Titova setev je neizmerna, posejana v srcih vseh poštenih ljudi, kar je za našo samoupravno socialistično skupnost največjega pomena. To je neizmerno bogastvo, ki ga ne more nihče vzeti.

C. S.

* * *

Pravičnejši gospodarski odnosi ustrezajo tudi bistvenim interesom delavskega razreda razvitih držav, saj je boj proti izkoriščanju tako na nacionalnem kot na mednarodnem področju nedeljiv.

* * *

Nekateri naši ljudje... preprosto govorijo: samo da bi ostalo tako, kakor je zdaj. In ne le, da bo ostalo tako, ampak bo zmerom boljše. In mora biti boljše...

Josip Broz Tito

Tovarna je naša

Danes, ko je samoupravljanje tudi v naši delovni organizaciji močno zaživelo, si težko predstavljamo, da nekdaj samoupravljanja sploh ni bilo. V velikih tovarnah, kot je Stoli, imamo odbore, svete in komisije, ki sklepajo in odločajo o številnih delavčevih zadevah. Skoraj vsak delavec je tudi vključen v kak organ samoupravljanja in tako po svojih zmožnostih pomaga opravljati odgovorno nalogo pri skupnem mehanizmu napredovanja družbe in odpravljanja razlik, ki še obstajajo, ko nekateri zaposleni za isto delo ne prejemajo enakega plačila. Pri samoupravljanju stopa poleg usposobljenosti na prvo mesto zavest, da je le v skupnem napredku in doprinosu prav vsakega delavca pot k lažjemu in boljšemu delu ter boljšemu življenju.

V tem sestavku bomo skušali na kratko opisati začetke samoupravljanja v Stolu. Pripovedoval nam je prvi predsednik delavskega sveta tov. Čičigoj Tine. Že neštetokrat potrjene izkušnje dokazujejo, da je najboljša informacija iz prve roke. Zato smo se tudi odločili za tov. Čičigoja, našega upokojenca z Duplice. Od prvega formiranja in dela Stolovega delavskega sveta mineva letos 30 let. To obdobje je v človekovem življenju dolga doba, v obnovitvi spominov na ta čas pa morda še daljša. Naš sogovornik se tistih časov še dokaj dobro spominja, na mestih, kjer je le nastala vrzel, pa mu je pomagala njegova žena Pavla, ki je tudi naša upokojenka.

Vedno sem se rad pogovarjal s starejšimi ljudmi. Veliko so v življenju poizkusili in tudi marsikaj trpkega doživeli. Obvezno obdobje grenkih preizkušenj je bila druga vojna, ki so jo ti ljudje morali preživeti. Kadar se pogovarjam s takim človekom, vedno pomislim, da se mu med pogovorom mota po glavi tisoč misli, čeprav je od teh le pol tistih, ki me za sestavek zanimajo. Ti ljudje vedno ocenjujejo vpraševalca, kako jih sprejema in koliko njihovega življenja more občutiti. Premišljujejo, da je danes vse drugače in boljše. Da je boljše, to je gotovo.

S Tinotom Čičigojem sva se domemima za sestanek kljub temu, da je bil bolan in je ležal v postelji. S težavo je vstal. Prišla je tudi njegova žena in posedli smo v dnevni sobi. Kako je bilo v Stolu v teh mesecih leta 1950? Tine in Pavla sta se zamislila in mi povedala vse, kar ju veže na tisti slavnostni trenutek, ko je na balkonu stare upravne zgradbe takratni Stolov direktor Kodrič Berto predal tovarniške ključke prvemu predsedniku Stolovega delavskega sveta — Tinetu Čičigoju.

Takratna tovarna je bila sestavljena iz žage, furnirne, stolarne, mizarne in remontnega oddelka. Neserijska delavnica je bila v sklopu mizarne. Obratoval je le en parni kotel na trda goriva. Skladišče lesa je spadalo k žaginemu obratu, kot je to še danes. Drukih obratov tedaj še ni bilo.

Do leta 1950 so Stolovi delavci premajali naročila za izdelke od direkci-

je iz Ljubljane. Uprava, ki jo je sestavljala le nizek odstotek sedanjega števila delavcev skupnih služb, vseh zaposlenih je bilo tudi le kakih 20% od sedanjega števila delavcev, je preko glavnih obratovodij in vodij obratov prenašala naročila v delavnice. Roki za izdelavo so bili točno določeni. Do tega in tega mora biti napravljenih toliko in toliko tisoč stolov. Vagoni v Kamniku bodo čakali. Glejte, da bo pripravljeno.

Glavni pobudnik za uresničevanje delavskih dolžnosti in pravic je bil sindikat. Zato so bili njegovi predstavniki vedno tisti ljudje, ki so čutili, da je potrebno dobro delati in v opravljanje nalog vpeljevati tudi druge. Nasploh pa tedaj za delovno prizadevnost ni bilo težav. Ljudje so se še prav dobro spominjali vojne, starejši so se

spomnili kratkega obdobja pred vojno, ko je delo v Stolu sicer dobro teklo, vendar so bili delavci izkoriščani. Sedaj po vojni, so imeli oboje: Delo in svoj zaslužek.

Čičigoj Tine je bil obratovodja v stolarni, njegova žena Pavla pa vodja politirk. Oba se prav dobro spomnita, da so delavci ob strojih z velikim veseljem že pred pričetkom delovnega časa pripravljali material, da so potem brez čakanja pričeli z delom. Po delavnicah so vozili stojke lesa za obdelavo, v končnih oddelkih so si vestno pripravljali razne polizdelke in orodje. Med delavci ni bilo nikoli slabše volje. Bili so veseli, da so imeli redno delo in sredstva za življenje.

V Stolu se je pričelo govoriti, da bodo delavci prevzeli tovarno v svoje roke. Bil je nenavaden nov občutek, mogočen in slovesen. Stol je bil med prvimi tovarnami, ki se je pripravljala na samoupravljanje. Sindikalni funkcionarji so vzeli delo resno v roke, čeprav še sami take naloge niso imeli.

Dogovorili so se, da bi najprej poizkusno sprejemali odločitve in se tako preizkusili, kako bo šlo. S člani uprave so prvič posegali v zadeve, ki so odločale o njihovem jutrišnjem in pojutrišnjem življenju. Kmalu se je izkazalo, da je edina pot k dobremu gospodarjenju takšno delo. Pri odločitvah so bili prisotni najboljši delavci in ti so tudi najboljše vedeli, kaj se v tovarni da narediti in v kolikšnem času.

Pričeli so pripravljati predloge za kandidate prvih članov prvega delavskega sveta. To je bilo pripravljeno v vsakem oddelku. Z volitvami so delavci izvolili najboljše.

To, kar opisujemo, se je dogajalo približno ob tem času pred tridesetimi leti. Prišel je najslovesnejši trenutek, ki so ga Stolovi delavci kdaj občutili. Celoten kolektiv se je zbral na tovarniškem dvorišču med vratarnico in staro upravno zgradbo. Kakšnih štiristo ljudi je bilo prisotnih. Na balkonu upravne stavbe (tega balkona danes ni več) so bili tedaj Stolov direktor Berto Kodrič in drugi najvišji upravni

delavci. Prisotni so bili člani direktorije iz Ljubljane in predstavniki organizacij v tovarni. Seveda je bil prisoten tudi prvi predsednik delavskega sveta Čičigoj Tine. Po govorih mu je direktor tovarne izročil tovarniške ključke. Okoli orjaškega oreha, ki se ga starejši delavci še spominjajo, je završalo od navdušenja. Tovarna je naša! so vzklikali in se veselili.

Po prevzemu ključa je bila za Restavracijo velika veselica, ki so se je udeležili skoraj vsi stolovci. Pela je harmonika, dvigala se je pesem, ljudje so žareli od navdušenja. Niso si bili samo delovni tovariši, temveč pravi prijatelji.

Napočil je tudi trenutek prvega pravega zasedanja delavskega sveta. Člani so se zbrali na podstrehi stolarne. V vseh je bil praznični občutek in velika odgovornost do tistih, ki so jih izvolili. Prisoten je bil direktor tovarne, računovodja, tehnični vodja in še drugi upravni delavci. Stekla je pr-

Nadaljevanje na 10. strani

va seja. Pričeli so reševati probleme, ki so prisotni v vsaki sredini, kjer dela veliko delavcev. Tedaj, ob pričetku samoupravljanja, je bilo teh še več, saj so morali rešiti še vse tisto, kar je ostalo do tedaj nerešeno, saj proizvodnih problemov ne more nihče bolje videti kot delavec sam. Člani delavskega sveta so spraševali in zahtevali od-

Četrti maj ob pol sedmih zvečer. Rahlo je pričelo deževati. Avtocesta nekje nad Vrhniko. Avtomobil se je ustavil na parkirnem prostoru. Starša in otroka so zadovoljni. Vračajo se z morja. Za 1. maj so bili na otoku Krku. Res je še zgodnja pomlad in morje ni za kopanje, vendar je sprehod po mirnih plažah pravi užitek. Kako lep je naš plavi Jadran tudi v tem mesecu. Na obali je polno rumenega in modrega cvetja in slan vonj morja prihaja na obalo. Družina je zadovoljna in se vrača na delo in v šolo.

Iz gostišča ob parkirnem prostoru pride uslužbenec. Državno zastavo spusti na pol droga. Ljudje onemijo. Umrl je Tito...

Stare fotografije so zelo dragocene in zanimive. Na gornji je posnetek delavskega sveta iz leta 1952. Fotografijo je prinesel Stebe Maks, st. Na sliki so naslednji delavci: Brdnik Vinko, Pirc Franc, Lajevec Stane, Bavčar Boris, Stefula Franc, Čičigoj Tine, Grilj Francka, Kersnik Majda, Istenič Anton, Zorman Franc, Stražar Lojze, Semen Ivan, Roje Jože, Baloh Polde, Tomšič Riko, Verdir Francka, Adler Ciril, Suštar Polde, Štrukelj Ana, Kališnik Karel, Baloh Ivan, Sušnik Jože, Stebe Maks, Palatinus Ivan, Kiš Janoš, Koželj Marija, Humar Francika, Ipavec Stane, Tomažič Alfred in Rovtar Anton.

Ostali so slabo vidni in njihovih imen ne moremo z gotovostjo napisati.

Ob gledanju fotografije se gledalca polasti spoznanje, da je tek časa neustavljiv in ljudje lahko družbi največ prispevajo, ko so na višku svojih duševnih in telesnih moči. — Čez desetletja bodo prav na tak način ugotavljali naš doprinos k današnjemu Stolu.

govore za stvari, o katerih ni iz njihovih vrst še nikoli nihče na tak način vpraševal. Ta najvišji upravni sestanek so jemali nadvse resno. Če bi danes opazovali to sejo, bi se čudili neobičajni zagnanosti, tedaj pa je bilo normalno. Včasih ni bilo moč takoj dati odgovorov na zastavljena vprašanja, vendar je bilo zahtevano na nek način vendarle potrebno rešiti.

Izmed prvih članov delavskega sveta je bil izvoljen izvršilni odbor, ki je pripravljaval in reševal tovarniško problematiko v manjši zasedbi in z manjšo močjo odločanja.

Zanimivo je tudi, kakšen osebni do-

hodek so prejeli tedaj vodje obratov. Čičigoj Tine je povedal, da je bila njegova plača dostikrat manjša od plače kvalificiranega mizarja. Delavec je vedno normo presegel, on, ki je bil tedaj vodja stolarne, pa je imel obratunano le delo po režiji.

Takoj po pričetkih samoupravljanja je delo v Stolu boljše steklo. V delavnicah so se kmalu pričeli uporabljati boljši stroji in orodje, proizvodni oddelki so se pričeli širiti. Člani organov samoupravljanja so skupno z vsemi člani kolektiva dosegli, da oddelek furnirne ni bil s stroji premeščen v Stražo pri Novem mestu, kjer je bilo več-

je zaledje bukove hlodovine. Stolovci so vztrajali pri ugotovitvi, da tovarna brez furnirne ne more delati. Prav tako so samoupravljalci ugotovili, da izdelava obešalnikov v stolarni ni gospodarna. Bile so še mnoge druge težave. Primanjkovalo je hlodovine, vijakov, politure in še marsičesa, vendar niso odnehali. Razvoj je tekkel po neustavljivi poti in dosegel, da je Stol danes takšen, kakršen je.

Po prevzemu tovarne v svoje roke je kolektiv dokazal, da samoupravljanje ni le napredno geslo, temveč velika dolžnost in odgovornost. Člani delavskega sveta in upravnega odbora so se borili z veliko volje in dokazali, da je njihovo delo zavest vseh zaposlenih: Da dosežejo tisto, za kar se je delavski razred boril že pred vojno, med vojno in po letu 1945.

Dosegli so svoj cilj — tovarne delavcem!

Ciril Sivec

ČETRTLETNO NALOGO SMO PRESEGLI

V naših kratkih javljanjih iz Interiera Ljubljana največkrat govorimo o izpolnjevanju naših delovnih obveznosti, saj so te tudi osnova naše skupne aktivnosti.

Prvo trimesečje smo realizirali dobro, saj nam izračuni kažejo, da smo presegli dinamični plan za 30 %, letni plan pa dosegli kar z 36 %. Ta primerjava nam kaže, da smo letos prodali za 61 % več, kot v prvih treh mesecih preteklega leta.

Kljub dobrim rezultatom se zavedamo, da bomo morali za uspešno izvršitev celotnega plana vložiti veliko naporov. Splošna gospodarska gibanja in omejevanje investicijske potrošnje bo imelo negativne posledice tudi pri nas. Za premagovanje teh težav je nujno, da vzpostavimo razvitejšo oziroma višje oblike sodelovanja med nami in našimi potencialnimi kupci. Zlasti pomembno je, da se pravočasno ter s čim kompletnejšo ponudbo vključujemo v posle pri novih investicijskih objektih. Spričo zmanjšane povpraševanja bo tudi konkurenca na tržišču večja.

Poleg spremljanja naših poslovnih rezultatov pa v naši sredini redno organiziramo krajše sestanke ZK, prebiramo informacije in druge pomembne družbene in politične dogodke.

Ob izgubi našega predsednika smo se zbrali na žalni seji, kjer smo počastili njegov spomin. Naši resnični občutki so se zlili v odločnost, da bomo pri našem delu še zavzetejši in da bomo družbenopolitično in samoupravno aktivnejši.

Sonja Zorn

Očka je hčerki rad kaj obljubil. Tudi kaj takega, da je bila potem pridna. Ko je bila stara štiri leta in pol ji je rekel:

»Če boš zares pridna, boš lahko nekoč podala našemu Titu šopek cvetja. Vedeti pa moraš, da to lahko store samo otroci, ki doma ubogajo in se ne lažejo!«

Že dve leti je preteklo od tedaj. Očka je že pozabil, kaj je rekel hčerki, hčerka pa si je njegove besede dobro zapomnila. V nedeljo zvečer, četrtega maja letos, ko je v hiši odjeknila žalostna novica, da našega predsednika ni več, je hčerka zajokala in rekla:

»Nikoli mu ne bom mogla podati šopka cvetic!«

Kako smo gospodarili v prvem trimesečju letošnjega leta

Gospodarjenje v letu 1980 je še posebej pomembno, saj je to zadnje leto uresničevanja sedanjega srednjeročnega obdobja. Delavci v DO Stol lahko ugotovimo, da smo prvo trimesečje zaključili uspešno in smo lahko zadovoljni z gospodarjenjem in z ustvarjenim dohodkom. Vse temeljne organizacije so poslovanje v prvih treh mesecih zaključile s pozitivnim finančnim rezultatom, enako tudi delovna skupnost skupnih služb, ki je poslovala v skladu s planskimi prizadevanji. Seveda pa moramo biti pri oceni zelo previdni, saj so trije meseci prekratko obdobje, da bi lahko kazali realno stanje gospodarjenja preko celega leta. Glavni problem, ki se pojavlja tudi v letu 1980, je še vedno nesorazmerje rasti cen surovinam in lesnim tvorivom v primerjavi z rastjo cen finalnim izdelkom.

V DO Stol smo v prvih treh mesecih letošnjega leta povečali fizični obseg proizvodnje za 4,9%. Produktivnost dela se je pri tem povečala za 5,5%, zaposlenost se je za 0,6% zmanjšala. Poprečno število zaposlenih je bilo 1.682 delavcev, kar v primerjavi z enakim obdobjem lani pomeni v povprečju 11 delavcev manj (indeks 99).

Skupna vrednost realizacije proizvodnih tozdov po bruto prodajnih cenah je znašala 179,8 milijonov din, kar predstavlja 24% povečanje in 3% več od planiranega. Na domačem trgu smo prodali za 156,9 milijona din naših izdelkov ali 87% vsega, izvozili pa smo za 22,8 milijona din, kar predstavlja 13% celotne realizacije v prvih treh mesecih.

Izkoristek delovnega časa se je povečal oziroma izboljšal za 1%, saj so se bistveno zmanjšale izgubljene ure zaradi izrednih dopustov (za 12%), bolniški izostanki do 30 dni (za 18%) in bolniški izostanki nad 30 dni (za 10%). Porodniški dopusti so se zmanjšali za 20%. Bistveno pa so se povečale izgubljene ure zaradi študijskih dopustov. Skupno število opravljenih nadur smo uspeli zmanjšati za 27%.

Glede strukture časa lahko ugotovimo, da se je v prvih treh mesecih nekoliko izboljšala. Delo po normi se je povečalo za 1%, delo po času pa se je zmanjšalo za 1%. Delo po režiji je manjše za 28%, delo po indirektni normi pa se ni spremenilo.

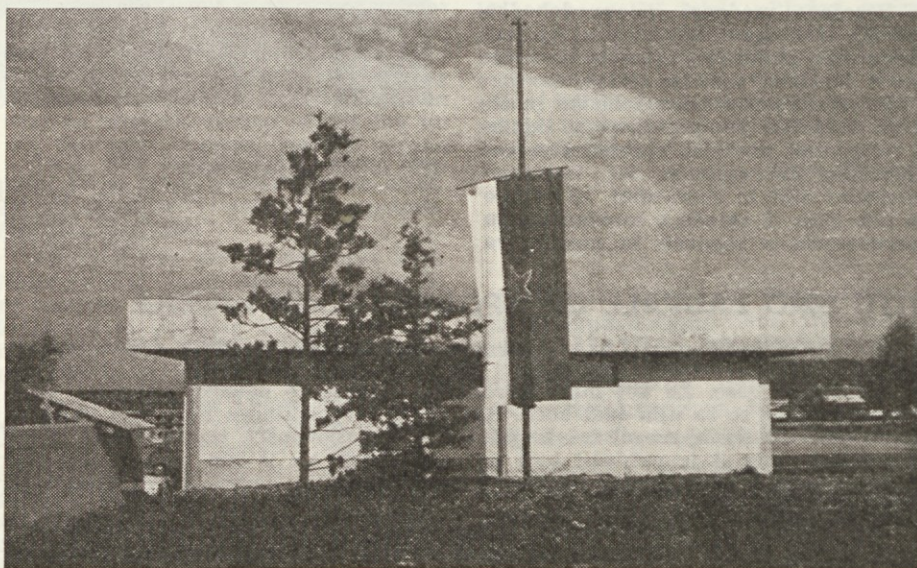
Ugotovitev celotnega prihodka ter razporeditev dohodka in čistega dohodka za obdobje I.—III. 1980 (I.—III. 1979)

(v 000 din)

DO »STOL«	Doseženo I.—III. 1979	Planirano I.—III. 1980	Doseženo I.—III. 1980	Indeksi	
				dos. 1980	dos. 1980
				dos. 1979	plan. 1980
1. CELOTNI PRIHODEK	322.407	405.136	431.228	134	106
2. PORAB. SREDSTVA	232.348	295.278	318.928	137	108
— mat. stroški	227.784	289.389	313.366	138	108
— amort. po predp. minim. stop.	4.564	5.889	5.562	122	94
3. DOHODEK	90.059	109.858	112.300	125	102
— za amort. nad predp. stopnjo	3.559	5.572	3.798	107	68
— za DSODSP	9.450	11.938	11.757	124	98
— prispevki SIS	4.395	4.096	4.665	106	114
— davki, prispevki, plačila	7.148	13.088	16.355	229	125
4. ČISTI DOHODEK	65.507	75.164	75.725	116	101
— za osebne doh.	43.241	54.713	51.799	120	95
— za stan. gradnjo	2.916	3.674	3.512	120	96
— za skupno porabo	4.694	6.392	5.418	115	85
— za prehr. delavcev	1.169	—	2.068	177	—
— za regres za letni dopust	—	—	1.101	—	—
— za druge namene	3.525	—	2.249	64	—
— za poslovni sklad	13.199	7.879	12.408	94	157
— angažirani	2.817	4.853	6.379	226	131
— za lastni raz.	10.382	3.026	6.029	58	199
— za rezerve	1.457	2.506	2.588	178	103

Nadaljevanje na 12. strani

* * *

Prvomajsko praznovanje se je spremenilo v neizmerno žalost. Ponosno dvignjene zastave smo spustili na pol droga: Pričelo se je žalovanje za dragim Titom, žalovanje, kakršnega Jugoslavija še ni doživela.

V ponedeljek, petega maja. Delavca v oddelku sta delala ob istem stroju. Dobro sta se razumela. Tudi po delu sta večkrat prišla skupaj in se odkrito pomenila o tem in onem. Danes pa delo ni hotelo teči. Nista mogla misliti na dele pohoštva, ki sta jih obdelovala. Janez je stopil k Francetu in mu rekel:

»Veš, da ne morem delati. Stalno mislim na našega Tita. Ne morem verjeti, da je umrl. Ali se spominjaš tistega maja v Kamniški Bistrici. Bil je topel, sončen dan. Sedeli smo ob domu in se pogovarjali. Nenadoma je med ljudmi zašumelo: »Tito!« Res je prišel. Nasmehan. Samozavesten. Lep in prav nič domišljav. Vse popoldne je ostal z nami. Tega ne bom nikoli pozabil.«

Kljub temu, da so še vedno stroški imeli 3 %-no hitrejšo rast od celotnega prihodka, smo z doseženimi rezultati lahko povsem zadovoljni, saj so celo malo boljši od načrtovanih v letnem planu. Pri materialnih stroških moramo še posebno skrb posvetiti tistim stroškom, katerih rast je omejena z določili Resolucije o družbenoekonomskem razvoju Slovenije.

To so stroški reklame in propagande, stroški dnevnice v tujini ter reprezentančni stroški, kjer smo porabili polovico vrednosti predvidene z letnimi plani. Pri tem na to delno vpliva tudi različna dinamika stroškov po mesecih, zato že sedaj opozarjamo na tista področja, kjer moramo biti v prihodnje še bolj pozorni. Ker smo v obdobju resnih stabilizacijskih prizadevanj, smo še posebej dolžni varčevati, kajti samo z varčevanjem pri materialu in z dobrim delom bomo lahko držali oziroma še povečali osebne dohodke.

V treh mesecih letošnjega leta smo ustvarili 431 milijonov din celotnega prihodka oz. 34 % več kot lani v enakem obdobju in 6 % več kot smo planirali. Ustvarili smo 112,3 milijonov din dohodka, kar predstavlja 25 % več kot v prvih treh mesecih lani in 2 % več kot smo planirali. V strukturi celotnega prihodka se udeležba dohodka glede na lansko leto ni bistveno spremenila in je 26,0 % (dohodek v celotnem prihodu I.—XII. 1979 je 25,9 %).

Doseženi dohodek na delavca znaša 66.766 din in je 26 % večji kot lani ter 5 % večji od planiranega.

Dosežena vrednost čistega dohodka je 75,7 milijonov din in je 1 % nad vrednostjo planiranega ter 16 % večja kot v lanskem enakem obdobju.

Začasna razporeditev dohodka in čistega dohodka je opravljena v skladu z veljavnimi predpisi, sprejetim samoupravnim sporazumom ter internimi splošnimi akti in sporazumi, ki veljajo za leto 1980. V skladu s samoupravnim sporazumom o osnovah in merilih za

razdelitev sredstev za OD smo izdvojili 51,8 milijona din mase sredstev za osebne dohodke oz. 20,16 % več kot v lanskem trimesečju. Rast dohodka 25 % nam omogoča, da na ravni delovne organizacije povečamo maso sredstev za osebne dohodke za 19,30 % v primerjavi z enakim obdobjem preteklega leta, dejansko povečanje pa znaša 20,16 %, oz. 350.000 din več kot dovoljuje družbeni dogovor.

Poprečni neto OD na delavca (z nadurami) je v obdobju januar—marec 1980 znašal 7.527 din, kar je 22 % več kot v enakem obdobju lanskega leta (6.170 din). V primerjavi z obdobjem januar—december 1979 (6.550 din) pa se je povečal za 15 %, kar je v skladu s planiranim poprečnim OD za leto 1980.

Glede na tržne situacije lahko poudarimo, da imamo kapacitete za devet mesecev zasedene, smo pa v akciji za pridobitev novih večjih del širom po Jugoslaviji.

Poslovodne strukture v DO Stol so z vrsto aktivnosti pri dobavi surovin in še posebej glede cen tekoče obveščale samoupravne organe in ustrezne asociacije združenega dela kot Gospodarsko zbornico, Izvršni svet, Splošno združenje Les itd. o nesorazmerni rasti cen surovinam, letnim tvorivom v primerjavi z rastjo cen končnim izdelkom.

Janez Kanc

POZDRAV IZ BEOGRADA

Oglašam se vam iz Beograda, kjer sem na odsluženju vojaškega roka. Na prejšnje mesto služenja sem redno dobival naše tovarniško Glasilo, ki sem ga z veseljem prebral od prve do zadnje strani. Želim si, če je možnost, da mi naš list še naprej pošiljate na novi naslov. Mnogo uspehov vam želi pri delu in urejanju Glasila

vojak Baloh Brane,
V. P. 6795/16
11002 Beograd

TITU SMO ZAUPALI, GA SPOŠTOVALI IN LJUBILI

TITU SMO VSI ZAUPALI. Zaupanje si je prislužil s trdim delom in predanostjo svojemu narodu. Sedemdeset let se je boril za Jugoslavijo. Nikoli mu ni šlo osebno zase. Že kot mlad kovinarski delavec je odločno stopil na stran izkoriščanih in se za njih tudi boril. Kot vodja osvobodilnega boja med vojno ni nikoli pomislil, da bi mogel tak narod, kot je jugoslovanski, izgubiti bitko. Neizmerno zaupanje si je prislužil tudi po osvoboditvi, ko je kot izredno sposoben državnik zaoral prve brazde samoupravljanja doma in neuvrščeniosti med orjaškima blokoma vzhoda in zahoda.

TITA SMO VSI SPOŠTOVALI. Njegov dostojanstveni odnos je pritegnil vsakega, pa naj bi bil brezpraven suženj ali voditelj največje države na svetu. Titova umirjenost je bila zgled številnim državnikom sveta, ko je jasno in odločno govoril v Združenih narodih in na raznih potovanjih po celem svetu. Največji ljudje sveta so spoznali v njem poštenega borca za pravico in hkrati državnika, ki ni pripravljen na popuščanje, kadar so v vprašanju človekove pravice. Veliko spoštovanje je vzbujal njegov pogled v oči najskromnejšim in lačnim ter vsem tistim, ki niso živeli življenja, vredno človeka. Nič čudnega torej ni, da ga je ves svet v en glas imenoval z najvišjim priznanjem — državljan sveta.

TITA SMO VSI LJUBILI. Za njegova hrabra dejanja, za njegov neposreden odnos tudi v trenutkih, ko so ljudje delali napake in odstopali od obljub. Nikogar ni kaznoval, nikomur ni oporekal napak. Zelo rad pa je imel ljudi, ki so vedno držali besedo in se je nanje kot prvi človek Jugoslavije lahko vedno zanesel. V njih ni videl samo svojih sodelavcev, temveč tovariše in prijatelje, predvsem pa ljudi, ki so želeli isto kot on. Kako srečen je bil v trenutkih, ko smo slavili delovne zmage in družbeni napredek. Zaradi vsega tega smo ga ljubili z močjo, ki je ni doslej še nihče dosegel. Vedel je, da ga imamo radi in rad je bil med nami. Brez meja je ljubil Jugoslavijo. Vsi mu bomo tudi v bodoče vračali ljubezen: Z udarcem kladiva, z zamahom srpa in s prepričanjem, da smo Jugoslovani, ki si sami režejo svoj kos kruha in sami izbirajo prijatelje.

Premalo obiskano predavanje

Devetindvajsetega aprila je bilo v dupliškem Kulturnem domu predavanje o usmerjenem izobraževanju. Predaval je član izvršnega odbora republiške konference SZDL tov. Marjan Jelen. Pojasnil je, da smo na tem področju v sklepnih fazi priprav. Zakon je sprejel sestavine reforme, vendar v šolskem letu 1980—81 še ne moremo pričeti z novim načinom izobraževanja. Potrebno je uskladiti mrežo šol, pripraviti ustrezne vzgojne kadre in do kraja izdelati vzgojnoizobraževalne programe. Tudi v prihodnje bo dobra osnovna izobrazba odločilnega pomena za nadaljnje izobraževanje. Učitelji bodo morali še bolj spremljati učencev razvoj in mu pri vstopu v usmerjeno izobraževanje pravilno svetovati. Potrebna bo nadaljnja krepitev celodnevne šole v vseh krajevnih skupnostih in s tem uvajanja v odgovornejše izobraževalne odnose v tej šoli in kasneje. Šolanje na novi način bo dalo več teoretičnega znanja dijakom. Že takoj v začetku jih bo ločilo po sposobnosti in odločenju smeri. Dan bo večji poudarek proizvodnim poklicem, ker teh močno primanjkuje. Ti poklici bodo v bodoče bolj stimulirani in bodo imeli v organizacijah združenega dela še druge ugodnosti. Uvedena bo specializacija na vseh stopnjah zahtevnosti. V bodoče bodo veliko bolj usklajeni interesi posameznika in združenega dela. Še bolj mora v vsakega člana naše družbe prodreti spoznanje, da delo ustvarja dohodek in da je od tega vse odvisno.

Predavanje je bilo izredno zanimivo. Poslušati bi ga moral kar najširši krog naših delavcev. Na žalost je bilo pripravljeno na parni dan, ko je skoraj polovica stolovcev brez prevoznega sredstva. Slušateljev ni bilo niti trideset.

Tov. Jelen je z izrednim smislom za podajanje snovi in zelo dobrim poznavanjem novih šolskih načrtov zelo natančno obrazložil novosti v usmerjenem izobraževanju. Zares je škoda, da smo stolovci to predavanje v največji večini obšli.

C. S.

Štafeta mladosti – obljuba tovarišu Titu

Štafeti mladosti pravimo Titova štafeta. Ljudje imajo radi ta simboličen način povezovanja naših narodov in narodnosti in vedno so bili srečni, ko je štafeta prepotovala Jugoslavijo po dolgem in počez in prispela pred dragega tovariša Tita. To utemeljuje tudi dejstvo, da se je o močni in neprekinjeni rdeči niti mladih, ki so pohiteli po tisočerihih kilometrih naše svobodne domovine pod vihrajočimi zastavami in z dvignjenimi rokami v čast našemu voditelju, veliko govorilo. O tej čudoviti vezi bratstva in enotnosti so tekle besede na vsakem delovnem mestu, na vsaki ulici, v vsaki šoli in v vsakem domu.

Titovo štafeto smo z velikim zanimanjem pričakovali vsako leto na Duplici. Vedno je bila povezana z okoliškimi kraji in vedno so naši mladinci skrbno pazili, da so jo na svojem terenu slovesno prenesli.

Letos je štafeta palica z najiskrenejšimi pozdravi ljubljenu Titu prispela iz Kamnika. Namenjena je bila njemu, s katerim smo vedno delili veselje in težave. Tudi letos so po glavni cesti od Bakovnika proti Stolu zavihrale zastave. Krajanje so s še večjim zanimanjem kot prejšnja leta obstopili cesto. Stolovi delavci so pokrili teren ob vhodu v matično tovarno. V vseh pa je bila ena želja, da bi se naš predsednik pozdravil.

To je bila zadnja štafeta skozi Duplico, ko je dragi tovariš Tito še živel. Že čez nekaj dni je naša srca napolnila bolečina, lica solze.

Preživeli smo prvi mesec brez Tita. Minil je prvi mesec žalosti za njim in ne moremo si dopovedati, da je to res. Zalovanje za Josipom Brozom bo večno. Pustil nam je čiste račune za sedanjost in jasen pogled v prihodnost.

Ob pričakovanju Titove štafete smo vsako leto začutili v sebi srečo. Tovariš Tito nam je hotel podariti vse najlepše. Njegova navodila pa smo včasih premalo spoštovali in njegove delovne napotke vzeli premalo resno. V prihodnje bomo njegov spomin najlepše počastili s še boljšim delom.

C. S.

Franca in Johan se nista kaj dosti menila za dogajanje v tovarni. Bila sta povprečna delavca in nista se pogovarjala o samoupravljanju, o delegatskem sistemu, o delu v komisijah in tudi tovarniške novice ju niso kaj dosti zanimala. Zavedala sta se le, da morata napraviti svojo normo in da bosta ob mesecu dobila osebni dohodek. Drugo pa naj opravijo drugi.

V ponedeljek, 5. maja, ob dvanaesti uri so se delavci za nekaj minut zbrali in skupno počastili spomin na Tita. Predsednik sindikata je počasi bral okorno, vendar iskreno napisan govor. Franco je stisnilo pri srcu in na lepem je začutila tople solze na licu. Pogledala je Johana. Bil je resen in zamišljen. Pomislila je: »Kdo pa ni imel rad našega Tita?! Ne, tega ni med nami!«

TITU IN NJEGOVEMU DELU

Za trenutek smo ustavili delo, da se poklonimo predsedniku Socialistične republike Jugoslavije, predsedniku predsedstva SFRJ, predsedniku Zveze komunistov Jugoslavije, maršalu Jugoslavije ter vrhovnemu komandantu oboroženih sil Socialistične republike Jugoslavije — Josipu Brozu Titu.

Že dolgo smo bili zaskrbljeni, ko smo poslušali sporočila zdravniškega konzilija. Vedno smo mislili, da najhujše ne bo nikoli prišlo, saj Tita v tem času najbolj potrebujemo; ne samo 22 milijonov Jugoslovanov, ampak cel svet.

Živimo v majhni Jugoslaviji, na karti sveta je komaj opazna, a Tito je naredil iz nje veliko, da nas poznajo na vseh kontinentih sveta. V naši mali državi se je rodilo veliko velikih sinov, tovariš Tito je med njimi največji, zato ne moremo verjeti, da ga ni več med nami. Bil je človek, ki ni osvajal, ampak osvobajal, bil je dosledni borec za mir, enakopravnost in neuvrščeno, katere temelje je položil na beograjski konferenci.

Govorica neizprosne resničnosti sporoča, da Tita ni več, obstaja pa Titova Jugoslavija, ostaja njegova ustvarjalna misel, njegov revolucionarni zanos in državniška modrost. Njegov življenjski smoter živi dalje v vsakem našem človeku, živi z njim kot v svobodnem človeku naše družbene skupnosti.

Tito bo ostal živ med nami. Vse, kar smo ustvarili v povojnem času, je plod njegove ustvarjalnosti, njegovih idej, čeprav je dejal: »Plodov vsega doseženega dela ni treba pripisovati samo meni, pač pa vsej generaciji in tovarišem, ki so šli za menoj in se z menoj borili. Samo en človek ne more mnogo napraviti — naši uspehi so plod nas vseh skupaj.«

Peter Slapnik

* * *

Delavski razred in drugi delovni ljudje vzpostavljajo nove proizvodne odnose v dolgoročnem boju zoper protisamoupravne sile, predvsem proti tehnokraciji in birokraciji. To terja še večje angažiranje sindikatov za dosledno združevanje dela in sredstev in stalno izpopolnjevanje delitve dohodka in osebnih dohodkov po delu.

Josip Broz Tito

Priprave na samoupravni sporazum o temelju plana in srednjeročne plane tozdov

Z 1. 1980 se konča tekoče obdobje srednjeročnega petletnega plana. Že dobro leto potekajo priprave na naslednji srednjeročni plan, za obdobje 1981—1985.

Za nami so obravnave razvojnih možnosti, sprejeli smo smernice za plan in elemente za samoupravni sporazum o temeljih plana. Na podlagi letih bomo pripravili in prihodnje mesece sprejemali samoupravni sporazum o temeljih plana, jeseni pa plane tozdov. Pomudimo se nekoliko več pri teh dveh najvažnejših fazah srednjeročnega planiranja!

Samoupravni sporazum o temeljih plana bo urejal naslednja področja medsebojnih odnosov, pravic in obveznosti v naslednjih petih letih.

1. Opredelitev skupnih ciljev medsebojne delitve dela ter nalog, ki jih bomo opravljali skupno prek delovne organizacije.

2. Povezave na osnovi združevanja dela oziroma materialnih in blagovnih tokov — medsebojne dobave polizdelkov in izdelkov.

3. Povezave na osnovi združevanja sredstev za skupne investicije.

4. Skupna kadrovska politika, izobraževanje, usposabljanje ter delitev čistega dohodka, sredstev za osebne dohodke in skupno porabo.

5. Druga področja in naloge, ki jih bomo opravljali skupno preko delovne organizacije, kot organizacija obveščanja, raziskovalno oziroma razvojno delo ter zavzemanje skupnih stališč v zadevah kot so politika nagrajevanja, urejanje stanovanjske problematike, varstvo okolja, inovacijska problematika, družbena samozaščita ter podobno.

Analiza izvrševanja tekočega srednjeročnega plana je pokazala, da vsa zadnja leta stroški oz. porabljeni sredstva rastejo hitreje kot pa celotni prihodek. Ta neugodni trend moramo v prihodnjih letih zaustaviti, oziroma popraviti. Pri tem so še posebno važnosti materialni stroški, znotraj teh pa vgrajeni material (DIS) kot največja postavka teh stroškov. Racionalno izkoriščanje surovin, tvoriv in drugih materialov, zmanjševanje odpadkov, škarta in nadomeščanje s cenejšimi enako funkcionalnimi materiali bo tako še vnaprej osnovni motiv pri delu v celotni delovni organizaciji in pri vsakem posamezniku.

S ciljem povečati realni dohodek, čisti dohodek in akumulacijo si zastavljamo v sporazumu in planih naloge,

izmed katerih navedimo nekaj najvažnejših.

— Odpraviti neskladje med zmogljivostmi za kovinsko pohoštvo in kovinska ogrodja nasproti ostalim proizvodnim področjem. To naj bi dosegli z investicijami v nove produktivnejše stroje in nove kapacitete.

— Poceniti stroške energije z nabavo novega parnega kotla.

— Modernizirati površinsko obdelavo, sušilnice in žagalnico.

— Dograditi proizvodne prostore in skladišča v TOZD Ploskovno pohoštvo.

— Izboljšati tehnično produktivnost z nabavo modernejših postrojenj, strojev in naprav ter izboljšati tehnologijo, organizacijo dela in izkoriščanje zmogljivosti, surovin in materialov.

— Načrtovati, proizvajati in prodajati tak program izdelkov, ki bo tržno orientiran, hkrati pa bo zagotavljal ugodnejše razmerje med prodajnimi cenami in stroški (donosnost).

— Izpopolniti in modernizirati tehnologijo procesiranja podatkov, poslovni informacijski sistem in organizacijo poslovanja.

— Izgrajevati sistem planiranja ter se dogovarjati za optimalno delitev dela med tozdi s srednjeročnimi, letnimi in operativnimi plani.

— Izgrajevati ekonomske in dohodkovne odnose.

To je nekaj temeljnih skupnih nalog, nekatere, predvsem naloge iz medsebojnega proizvodnega sodelovanja in pa konkretne proizvodne naloge si bodo tozdi zastavili v srednjeročnih planih tozdov, ki jih bodo pripravili do konca leta.

Posebej naj še omenimo področja zaposlovanja, štipendiranja in izobraževanja ter družbenega in osebnega standarda, stanovanjsko politiko, prehrano, šport, rekreacijo, zdravstveno in socialno varstvo ter varstvo pri delu, obrambo in samozaščito, za katera se bomo dogovarjali in načrtali politiko za naslednjih pet let.

Srečo Smole

* * *

Vprašanje odgovornosti je sploh ena bistvenih stvari pri delovanju delegatskega sistema. V skladu s svojimi nalogami in pooblastili mora vsakdo nositi svoj del odgovornosti vstevši ustrezne družbene sankcije.

Josip Broz Tito

Deževen dan. Peti maj leta 1980. Iz Ljubljane je speljal modri vlak s posmrtnimi ostanki predsednika Tita. Ljudje stoje ob progi. Nekateri ob avtomobilih, drugi ob kolesih, tretji so prišli peš. Nemo stoje in gledajo za modrim vlakom. Ne morejo verjeti, da je res, kar so slišali po radiu in po televiziji. Ne morejo verjeti in še dolgo ne bodo verjeli, da njihov dragi voditelj to pot zadnjič odhaja iz Slovenije. Tišči jih v prsih, v grlu: Njihov Tito, ki je tolikokrat nasmejan obiskal Ljubljano in druge naše kraje, ki je tako ljubil vsak košček naše domovine, tokrat za vedno odhaja. Ali je mogoče...?

KADROVSKE SPREMEMBE

ZA MESEC APRIL 1980

Delovno razmerje so sklenili:

V tozdu SEDEŽNO POHIŠTVO

— KOČAR Stanislav, dipl. ing. lesarstva — pripravnik

V tozdu PLOSKOVNO POHIŠTVO

— ZORKO Branko, NK delavec, iz JLA
— OSOLNIK Ivan, KV pohoštveni mizar, iz JA
— ŠUŠTAR Janez, NK delavec, iz JLA
— SUHOVRŠNIK Polonca, NK delavka

V tozdu KOVINSKO IN TAPECIRANO POHIŠTVO

— MOŠNIK Jožef, KV zidar, PE 3, iz JLA

V tozdu TEHNIČNE STORITVE

— JERIN Marjan, KV stroj. ključ., iz JLA
— JANEŽIČ Rudolf, KV stroj. ključ., iz JA

V tozdu PRODAJA

— VIDAKOVIČ Goran, gimn. matur. Interier Beograd

V DSSS

— ŠABOTIĆ Umka, NK delavka

Delovno razmerje so prenehali:

V tozdu SEDEŽNO POHIŠTVO

— KUBEČ Jovo, PK mizar, PE 7
— OSEMAR Elizabeta, PK politirka, PE 8, starostno upokojena
— VOLKAR Ivanka, PK politirka, PE 7, starostno upokojena
— VRANKAR Danilo, NK delavec, PE 8, odšel v JLA
— KEMPERLE Martin, NK delavec, PE 8, odšel v JLA
— ŠIMENC Jože, KV mizar, PE 8, odšel v JLA
— POHLIN Marjan, KV moški krojač, PE 8, odšel v JLA
— OREHEK Dušan, PK mizar, PE 8, odšel v JLA
— VODNJOV Mihael, lesni tehnik, PE 8, odšel v JLA
— IPAVEC Stane, VK mizar, PE 6, starostno upokojen
— HRIBAR Janez, PK skladiščnik, starostno upokojen
— ŽURBI Marija, PK strojni mizar, PE 8, invalid. upokojena

V tozdu PLOSKOVNO POHIŠTVO

— ŠPRUK Franc, KV mizar
— POTOČNIK Zvonko, NK delavec, odšel v JLA
— ZABAVNIK Marija, NK delavka

V tozdu KOVINSKO IN TAPECIRANO POHIŠTVO

— STRMŠEK Franc, KV stroj. ključ., PE MOTNIK, odšel v JA
— ŽAGAR Brane, KV avtomehanic, PE 3, odšel v JLA
— KRT Dominik, KV strugar, PE 3

V tozdu KOVINSKO IN PLOSKOVNO POHIŠTVO

— ŠPENKO Marija, NK delavka

V tozdu TEHNIČNE STORITVE

— UČAKAR Roman, KV zidar, odšel v JA
— SUŠNIK Marjan, KV obratni elektrikar, odšel v JLA

Zlata priznanja ob Prvem maju

V Stolu smo pričeli pred nekaj leti podeljevati priznanja delavcem za dolgoletno zvestobo delovni organizaciji in delavcem z daljšo delovno dobo. V začetku vsega ni bilo mogoče urediti, ker je bilo teh ljudi toliko, da Stol v enem ali dveh letih v ta namen ni mogel nameniti toliko sredstev. Izredno vestnemu delu vodstva sindikata in komisije za odlikovanja gre danes zasluga, da so vsi Stolovci, ki so izpolnili pogoje, prejeli moralna in denarna priznanja.

Letos so prejeli denarna priznanja naslednji delavci: Za desetletno delovno dobo v Stolu (pri teh se zato štejejo le leta dela v naši delovni organizaciji, ker bi jih bilo s skupno delovno dobo preveč), za dvajsetletno skupno delovno dobo in za tridesetletno skupno delovno dobo. Ta razporeditev je gotovo pravilna, treba bi bilo le pripomniti, da bi bila slovesna podelitev denarnih priznanj bolj primerna, kot dosedanja izročitev kuvert v obratnih pisarnah. Deset, dvajset in trideset let delovne dobe je vendar slovesen trenutek in potrebno bi mu bilo dati malo večji poudarek. Brez dvoma bo kdo ob tem rekel, da bi tak način podeljevanja vzel preveč časa, vendar ni tako. Pred letošnjim 1. majem je bila podelitev moralnih priznanj za delo v Stolu v našem Kulturnem domu: Več kot trideset Stolovih značk je bilo podeljenih v desetih minutah. Vsakega odlikovanca so prisotni posebej nagradili s ploskanjem in s tem je drugače občutil slovesen trenutek. Delavski sveti tozdov bi to prijetno dolžnost v bodoče gotovo radi opravili.

Kot je bilo že prej omenjeno, so bile pred 1. majem podeljene tudi značke delavcem za njihovo dolgoletno zvestobo Stolu. Za petnajst let dela so prejeli bronasto priznanje, za petindvajset let dela srebrno in za 30 (ženske) in 35 let (moški) zlato priznanje. Pri tem priznanju je šteto samo delo v Stolu.

Letos so prejeli zlata priznanja naslednji Stolovci:

Tivadar Ana, rojena leta 1928 v Zalogu pri Cerkljah. Pri nas se je zaposlila leta 1949. Nekaj časa je delala v strojni stolarni, pretežni del pa v strojni mizarni. Invalidsko je bila upokojena lansko leto.

Urankar Terezija, rojena leta 1925 v Lenartu pri Gornjem gradu. Skoraj ves čas je delala v odpremni skladišču v tozdu-1 kot embalerka. Invalidsko je bila upokojena v lanskem letu.

Uršič Ivanka, rojena 1931. na Gmajnici pri Komendi. V Stolu je pričela z

delom leta 1946. Delala je v mizarni v tozdu 1 in nato v tozdu 2. Lansko leto je bila invalidsko upokojena.

Volkar Ivanka, rojena leta 1927 v Čepljah v občini Domžale. Pri nas se je zaposlila leta 1948. Ves čas je delala v površinski obdelavi v stolarni. Upokojila se je v letošnjem aprilu.

Žurbi Marija, rojena leta 1932 na Križu pri Komendi. Pri nas je pričela z delom leta 1946. Ves čas je delala v strojni stolarni. V pokoj je šla letos pred 1. majem.

Puh Anton, rojen leta 1922 na Duplici. Pred vojno se je pri nas izučil za lesostrugarja. Po končani vojni je pričel delati v naši električni centrali, pozneje pa je delal v brusilnici orodja. Aprila letos je bil invalidsko upokojen.

Ciril Sivec
Podatke o odlikovancih je zbral
Mavricij Kotnik

Franc Juvan, predsednik delavskega sveta tozd 1, predaja Rezki Urankar zlato priznanje za dolgoletno zvestobo

ZA BOLJŠO KVALITETO

Ni pomembno, v katerem oddelku je to bilo in ne kateri naš proizvod je to bil. Izdelek se je pojavil pred uskladiščenjem. Potrebno ga je bilo še pregledati in nato vstaviti v embalažo. Kontrolor kvalitete ga je pričel pregledovati. V izdelku je bil uporabljen najboljši material, napravljen je bil s sodobno izdelovno tehnologijo. Vse je bilo v redu, če na izdelku ne bi bile drobne napake, ki jih sicer površen opazovalec ne vidi, množico drugih pa takoj zbedejo v oči. Odrgnjena barva, slabo privit in okrušen vijak, vidni udarci kladi na ravni plošči in premalo točna montaža.

Kontrolor vseh teh pomanjkljivosti ne more odpraviti. Vsi, ko so delali na izdelku pred njim, pa žele, da gre iz-

delek naprej in se dela na njem obračunajo.

Če bi vsi, ki so opravili svoje delovne operacije na izdelku, malo bolj pazili, bi bil ta kvalitetno brezhiben in lep tudi za oko. Žal pa smo še vedno prepričani, da ta izdelek ne bo za nas, in tistega, ki ga bo uporabljal, morda sploh nikoli videli ne bomo.

* * *

Naši iveraši iverke izvažajo, finalisti pa jih uvažamo. Doma proizvedene iverke opravijo dolgo pot, da prisperejo do tujega uporabnika, zunaj naših meja narejene iverke pa je tudi potrebno pripeljati k nam. Ali se ne bi dalo urediti, da bi doma proizvedene iverke vozili k najbližjim uporabnikom in s tem prihranili vsaj pri vožnji?

Drugi četrtek v maju. Končno se je prebudila pomlad. Prekrasen sončen dan je. Zrak je topel. Zelenje je na vsakem koraku. Travniki so posejani s pomladnim cvetjem. Na planinah je še precej snega. Dan, na katerega smo čakali že več tednov. Kot nalašč za sprehod in izlet. Vendar na cestah in ulicah ni avtomobilov in ne pešcev. Naselja so na zunaj kot izumrla. Takega človek še živ dan ni videl. Kot bi bili naši kraji brez ljudi. Ljudje pa so v stanovanjih in se poslavljajo od svojega voditelja in prijatelja, od iskrenega tovariša, ki je v njihovih srcih že mnogo desetletij krepil prepričanje v boljše življenje.

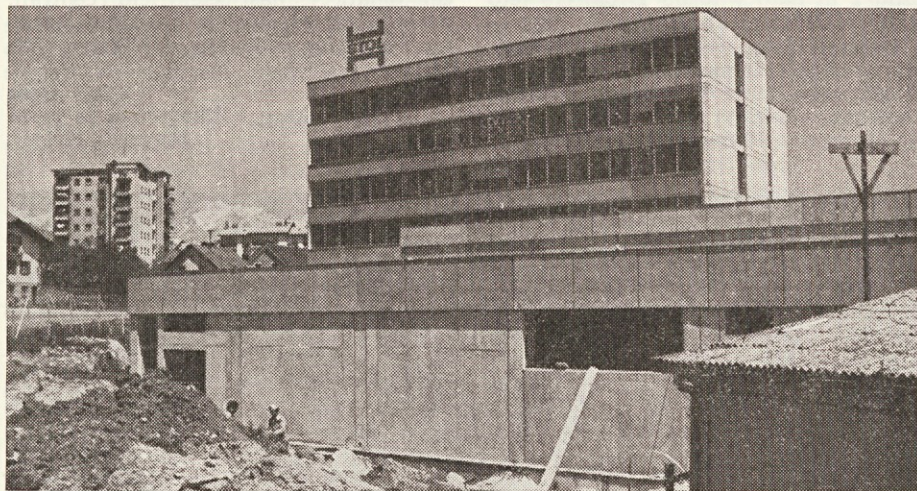
— PUH Anton, KV lesostrugar
inv. upokojen

V DSSS

— KOŽELJ Viktorija, NK delavka
— SITAR Marija, dipl. ekonomist

KADROVSKI ODDELEK

V dnevni sobi je temno. Družina sedi in se skoraj ne pogovarja. Danes je osmi maj in ura je ena popoldne. Na ekranu se vije žalni sprevod s krsto predsednika Tita. Beograd je odet v majsko zelenje in v črnino. Po beograjskih ulicah korakajo ljudje, ki so tako ljubili Tita. Sliši se žalostni glas napovedovalca in žalna glasba. Pogrebni sprevod s Titom se vije proti De-dinjam. Skozi zaprto okno prihajajo v sobo glasovi zvonov. V slavo in zahvalo našemu predsedniku. Družina joče...

Za tapetniško delavnico ob tozdu 2 in samopostrežno restavracijo s kuhinjo ob novi upravni zgradbi lahko napišemo, da sta z gradnjo približno na enakem mestu. Obe sta že nekaj časa pod streho, v obeh poteka montaža oblikovnih gradbenih elementov in ometavanje zidov.

V tapetniškem obratu je že izvedena kanalizacija in položen grobi asfalt. V polnem teku je napeljava instalacij. Tudi izdelava zunanjih ometov je v delu. Najdlje so zgrajeni pisarniški prostori, kjer so z gradbenimi in instalacijskimi deli v končni fazi. Splošen videz nove tapetniške delavnice se je v zadnjem času močno spremenil. K temu je gotovo pripomoglo delo pod streho, ki ga vreme ne more več ovirati.

Samopostrežna restavracija ima zgrajen kanalizacijski sistem, nasploh pa je ta gradnja nekoliko v zamudi zaradi nerednih dobav nekaterih gradbenih elementov.

Tapetniški obrat gradijo Slovenija ceste, samopostrežnico pa Graditelj iz Kamnika.

Prvi maj — praznik dela, deveti maj — Dan zmage, petindvajseti maj — Dan mladosti. Leto 1980. Maj je najlepši mesec v letu. Titov mesec. Koliko strani so popisali naši otroci o Titu in o praznikih v maju. V prvem in v višjih razredih. Nekateri so napisali boljše spise, drugim je to malo manj uspelo, vsi pa so pisali iskreno in brez zadržkov. O našem delu, o naših uspehih, predvsem pa o našem Titu. O voditelju, ki je postavil Jugoslavijo na trdne noge, o Titu, ki je prijatelj z vsemi ljudmi na svetu, o Titu, ki ne mara vojne, o Titu, ki želi mir in dobro prav vsakomur, pa naj bo bel ali črn, bogat ali reven.

Letos je prvikrat maj, ko smo praznovali Dan zmage in Dan mladosti brez Tita.

Prihodnja številka
Glasila bo dvojna
in bo izšla konec
julija

Prispevke za časopis pišemo zelo neradi. Pravimo, da ni časa. Bodi-mo malo bolj iskreni. Čas bi že bil. Volje ni.

JE RES ALI NI?

Ali veš, zakaj v Stolu pravimo ocenitvi dela ob koncu meseca **osebna ocena?**«

»Zato, ker ocenjujemo delavčevo delo!«

»Ne! Zato, ker večkrat ocenjujemo osebo, kot pa delo. Sicer bi to imenovali **delovna ocena!**«

Gradimo, podiramo in zopet gradimo

Ob levi strani Korenove ceste v smeri od železniške proge proti novemu obratu Alka so bile že lep čas nametane vodovodne cevi. Pripravljene so bile za vkop v zemljo. Vratarnica ob tozdu 2 je ob pričetku uporabe potrebovala asfaltni pločnik za pešce. Delavci so pločnik zgradili in postavili tudi betonske robnike, ki ločujejo dvignjeno površino od obstoječe ceste. Po novem asfaltu ljudje še niso šli tridesetkrat, ko so se graditelji Alka spomnili, da je potrebno vložiti vodovodne cevi v zemljo. Pričeli so razkopavati novi asfalt in kopati jarek za vodovod...

Vratarnica ob tozdu 2 je opremljena in trinajstega maja izročena uporabi.

Prostori so razporejeni zelo praktično. Poseben prostor je namenjen shranjevanju gasilskega orodja, kjer je že vse na svojih mestih. Potrebnih bo le nekaj trenutkov in izurjeni gasilci lahko v primeru potrebe prično z delom. Vzporedno s praktično razpostavitvijo gasilskih naprav poteka usposobljenost novih gasilcev. Tako bodo vzpovstavljeni pogoji za vsakršno preprečitev požara.

Kmalu bodo montirana tudi vrata pred vratarnico. V gradnji je parkirni prostor za osebne avtomobile, ki bo ob cesti v smeri od vratarnice proti Podgorju.

Izdaja v 2100 izvodih Industrija pohištva STOL Kamnik. Glasilo urejajo — glavni urednik Ciril SIVEC, odgovorni urednik Alojz ŠVIGELJ in člani uredniškega odbora: Boris DEMŠAR, Franc SIKOŠEK, Ivanka ŠINKOVEC, Franc BAUMAN, Andrej PERČIČ, Vinko JAGODIČ, Danica KOČAR in Sonja ZORN. Lektor: Ivan SIVEC. List izhaja vsak mesec in ga prejemajo delavci STOLA brezplačno. Natisnila TISKARNA LJUBLJANA v Ljubljani. Oproščeno prometnega davka po pristojnem sklepu 421-1/72.